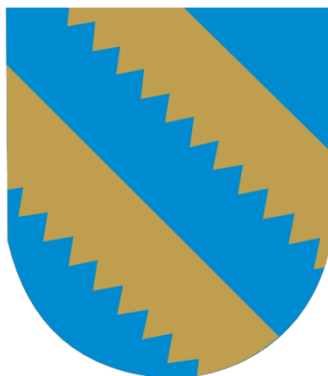

KIHNIÖN KUNNAN KOTOUTTAMISOHJELMA

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	2
ESIPUHE KUNNAN JOHDOLTA	3
TILASTOJA	4
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ	7
1. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET	8
1.1. Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta	8
1.2. Ohjaus ja neuvonta.....	8
1.3. Kielipalvelujen järjestäminen	9
1.4. Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma	9
1.5. Kotoutumiskoulutus	11
1.6. Taloudellinen tuki kotoutumisaikana	11
2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	12
2.1. Neuvolat	12
2.2. Varhaiskasvatus	12
2.3. Esiopetus	13
2.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus	13
2.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus	14
2.6. Toisen asteen koulutus.....	14
2.7. Nuorisotyö	15
3. AIKUISTEN PALVELUT	16
3.1. Maahanmuuttajien työllistyminen	16
3.2. Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus	16
4. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA	17
4.1. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut	17
4.2. Asuminen.....	18
4.3. Vapaa-aikatoimi.....	19
4.4. Kolmannen sektorin toimijat.....	19
5. MONIALAINEN YHTEISTYÖ	20
5.1. Maistraatti	20
5.2. Poliisi.....	20
5.3. Kansaneläkelaitos, Kela	21
5.4. ELY-keskus	21
6. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ	22
LIITE 1: Pirkanmaan tulkikeskuksen ohjeet tulkin tilauksesta ja käytöstä.....	25

JOHDANTO

Vuoden 2015 lopussa Kihniöllä asui 24 ulkomaan kansalaista, eli 1,2 prosentin verran kunnan väkiluvusta (2038 asukasta). Suurin kansalaisuusryhmä Kihniöllä ovat virolaiset. Maahanmuutto voidaan nähdä yhtenä keinona elvyttää väestöltään vanhenevia ja kutistuvia kuntia, sillä maahanmuuttajien enemmistö Suomessa on nuorta, työikäistä väestöä. Palveluja rakentamalla maahanmuutto mahdollistuu ja muuttajien viihtyminen taataan.

[Laki kotoutumisen edistämisestä \(30.12.2010/1386\)](#) tuli voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja kaikkien maahanmuuttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Kotouttamisohjelma on laadittu johtoryhmän toimesta. Ryhmässä ovat edustettuina kunnan sivistys, sosiaali- ja terveystoimet sekä yleishallinto.

Kotouttamisohjelma sisältää jokaisen osion kohdalla mahdollisuuksien mukaan hyperlinkkejä lisätietoon, johon työntekijät voivat halutessaan perehtyä. Linkit löytyvät koottuna myös ohjelman lopusta. Työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen perustettu Kotouttamisen Osaamiskeskuksen kotouttaminen.fi/integration.fi –sivustolle on koottu tuoreinta tutkimus- ja tilastotietoa, ja sen uutiskirje on keskeinen tiedotuksen väline. Kotouttamisen Osaamiskeskuksen tehtävänä on kotoutumisen, kotouttamisen ja etnisten suhteiden seuranta sekä paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen maahanmuuttajien kotoutumista edistävän työn tukeminen. Osaamiskeskuksen työtä edistää paikallisesti Kotona Suomessa –hankkeen aluekoordinaattori. Hankkeen kautta järjestetään myös koulutusta kunnan henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi.

Lisätietoja

Maahanmuuttopäällikkö Pirjo Pajunen, Pirkanmaan ELY-keskus (31.5.2016 saakka)
pirjo.pajunen@ely-keskus.fi, puh.040 549 5590

Maahanmuuttopäällikkö Marja Huttunen, Pirkanmaan ELY-keskus (23.5.2016 alkaen)
marja.huttunen@ely-keskus.fi

Maahanmuuttoasiantuntija Elina Wallin-Mattila, Pirkanmaan ELY-keskus
elina.wallin-mattila@ely-keskus.fi, puh. 050 396 0656

Aluekoordinaattori Katariina Tcheuffa, Kotona Suomessa –hanke (ESR)
katariina.tcheuffa@ely-keskus.fi, puh. 050 396 4997

ESIPUHE KUNNAN JOHDOLTA

Kunnan on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kuntien valtuustoissa. Kotouttamisohjelma tullaan ottamaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa.

Meillä kunnilla on vastuu siitä, että kuntamme palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi meidän on huolehdittava myös oman henkilöstöömme kouluttamisesta kotoutuksen tarpeet huomioiden. Maahanmuuttajalle on pystyttävä tarjoamaan hänen tarvitsemansa palvelut eri sektoreilla ja tarvittaessa tarjottava esimerkiksi tulkkauspalveluja, mikäli yhteistä kieltä ei löydy.

Kuntien maahanmuuttajille tuottamat palvelut liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, sivistyspalveluihin, vapaa-aikatoimeen sekä asumiseen. Kolmannen sektorin toimijat ovat tärkeä tuki kunnille kotouttamisessa, sillä heidän kauttaan järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat tuottavat erilaisia toimintoja, joilla tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista. Tämän lisäksi seurakunnat järjestävät aktiivisesti toimintaa. Monialaisessa yhteistyössä kunnat tekevät kotouttamisen yhteydessä tiivistä yhteistyötä mm. poliisin, maistraatin, Kelan sekä ELY-keskuksen kanssa.

Kihniöllä on myönteisiä käytännön kokemuksia kotouttamisesta. Tämä kokemus osoittaa, että kuntatasolla kotouttamisessa tarvitaan hyvää yhteistyötä elinkeinotoimen ja ammatillisen koulutuksen kanssa. Kotouttamisohjelman avulla toivomme pystyvämme tarjoamaan hyvät palvelut maahanmuuttajille ja helpottamaan heidän kotoutumistaan kuntaamme. Haluamme olla aktiivisesti tukemassa suomen kielen opiskelua, koulutusta, työllistymistä sekä maahanmuuttajien osallistumista kuntiemme kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintaan.

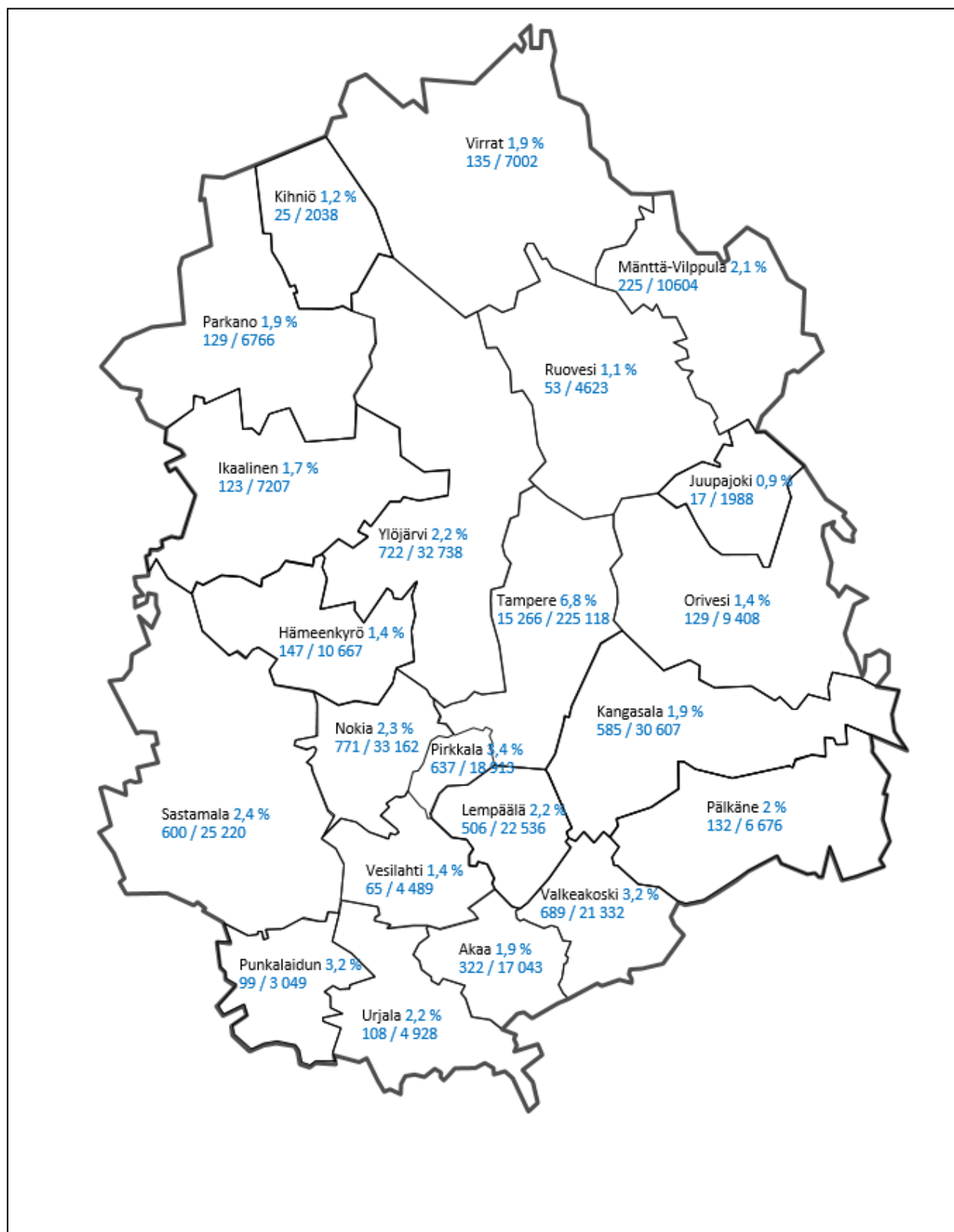
Petri Liukku

Kunnanjohtaja

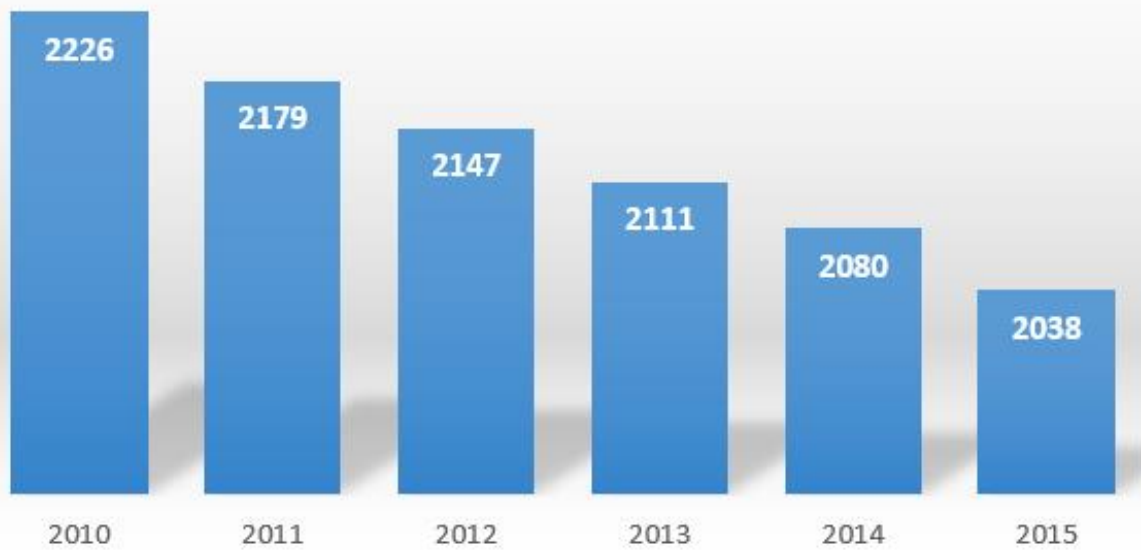
Kihniön kunta

TILASTOJA

Vieraskielisten kuntalaisten määrä ja osuus kuntien väkiluvusta Pirkanmaalla 31.12.2015.

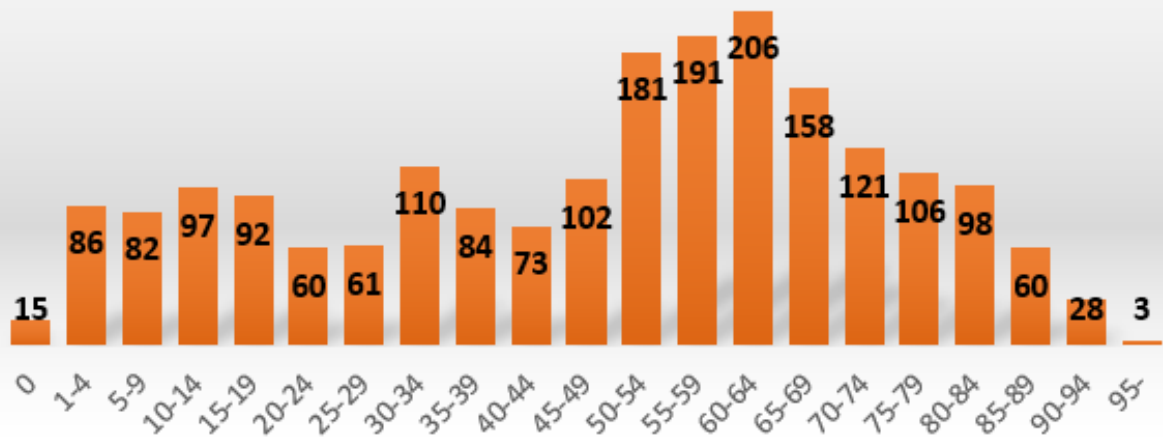
Kihniön väkiluku 2010-2015

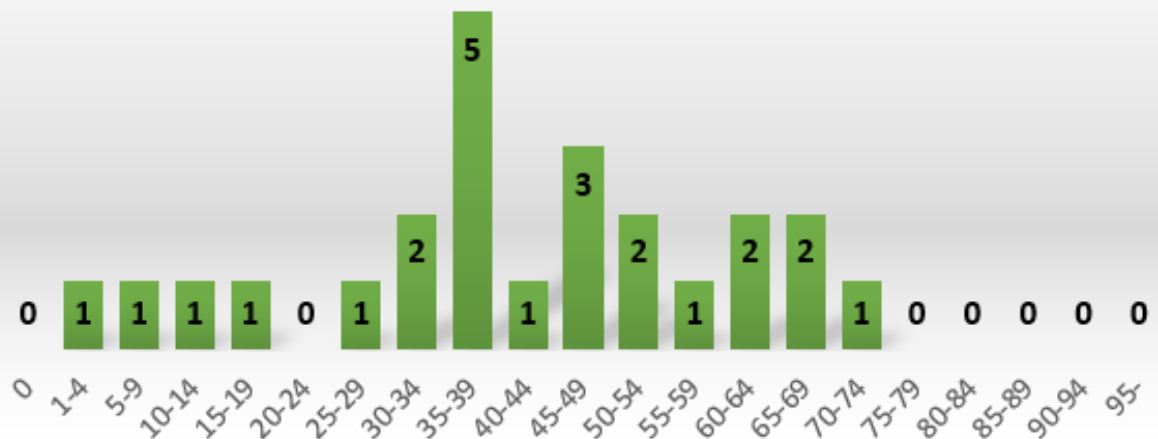
Maahanmuutto Kihniössä 2010-2015

Suomen kansalaisten ikäjakauma 31.12.2015 Kihniössä

Ulkomaan kansalaisten ikäjakauma 31.12.2015 Kihniössä

Tilastokaavioiden lähde: Tilastokeskus 18.4.2015.

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Maahanmuuttaja	Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.
Ulkomaalainen	Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.
Siirtolainen	Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulon.
Pakolainen	Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan. Työnteko-oikeus 3-6 kk hakemuksen jättämisestä.
Kiintiöpakolainen	Henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomen vuosittainen kiintiö on 750.
Paluumuuttaja	Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa Suomeen. Suomessa paluumuuttajakäsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä.
Kotouttaminen	Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään ja tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista.
Kotoutuminen	Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on ylisukupolvinen prosessi, jolla tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajan oma kulttuuristausta vaikuttaa myös seuraaviin sukupolviin, vaikka he olisivatkin syntyneet ja kasvaneet uuden kulttuurin keskellä. Perheenjäsenten kotoutuminen on usein myös eriaikaista. Minkälaista ohjausta tarvitaan ja kuinka pitkän ajan, riippuu kotoutujan taustasta (kotimaa ja maan tilanne, koulutustausta, elämäkokemukset) iästä, omista tavoitteista ja maahanmuuton syistä. Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat kulttuurista riippumatta yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tarve. Fyysisten perustarpeiden (asuminen, ruoka, vaatteet) tyydyttämisen lisäksi maahanmuuttaja tarvitsee tukea sosiaalisen yhteisön löytämiseen ja siinä hyväksytyksi tulemiseen. Tärkeä elementti kotoutumisprosessissa on oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo tarkoittavat samaa asiaa eli tasa-arvoisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille sukupuolesta, etnisestä taustasta, kielestä, iästä, vammaisuudesta, seksuaalisuudesta, suuntautumisesta, uskonnosta, vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä huolimatta

1. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

Työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2012 [maahanmuuttajabarometrin](#) mukaan maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi työn, suomen tai ruotsin kielen taidon, turvallisuuden ja terveyspalvelut. Erittäin tärkeitä asioita ovat lisäksi sopiva asunto sekä lasten pääsy kouluun tai opiskelemaan. Kyselyyn vastanneet käyttävät julkisista palveluista eniten liikunta- ja kirjastopalveluja sekä Kelan palveluja. Parhaiten heidän tarpeisiinsa vastasivat lasten päivähoito- ja neuvolapalvelut, nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut sekä kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Kuitenkin yli puolet vastaajista koki saaneensa melko vähän, vähän tai ei lainkaan tietoa tarjolla olevista palveluista.

1.1. Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä. Kaikille Suomeen muuttaville annetaan [Perustietoa Suomesta](#) -aineisto oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Opas löytyy internetistä suomen, ruotsin, englannin, venäjän, espanjan, ranskan, kiinan, arabian, persian, somalin sekä thain kielellä osoitteesta <https://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa-suomesta>. Halutessaan kunta voi tilata sivulle ohjaavan bannerin kotisivuilleen Kotouttamisen osaamiskeskuksesta osoitteesta [kotouttaminen\[at\]tem.fi](mailto:kotouttaminen[at]tem.fi).

Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa löytyy 12 eri kielellä myös [Infopankin](#) sivuilta. Infopankin yhteydessä toimii sähköinen [Finnishcourses.fi](#) –kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit. Kursseja voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi sekä kurssipaikan että kurssitason mukaan. Finnishcourses.fi:stä löytyvät kurssien kurssipaikka ja -aika, tasovaatimukset, hinta ja ilmoittautumisohjeet. Kursseille ilmoittaudutaan kunkin koulutuksenjärjestäjän oman ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Myös lisätiedot kursseista kysytään suoraan koulutuksenjärjestäjiltä. Koulutuksenjärjestäjissä on muiden muassa alueen työväen- ja kansalaisopistoja, järjestöjä sekä seurakuntia. Työvoimakoulutuksina järjestettävistä suomen kielen kursseista tiedottavat jatkossakin paikalliset TE-toimistot.

Pirkanmaan TE-toimiston kotisivuilla on maahanmuuttajille infoa ja hyödyllisiä linkkejä. Informaatiota, opastusta ja ohjausta antavat myös valtakunnallinen Työlinja ja Pirkanmaan TE-toimiston cc-palvelu. TE-toimistosta on saatavissa myös kotoutumiseen liittyvää kirjallista materiaalia.

1.2. Ohjaus ja neuvonta

Kaikilla viranomaisilla on velvollisuus ohjata ja neuvoa uusia kuntalaisia toimialaansa liittyvissä asioissa ja palveluissa sekä ohjata tarpeen vaatiessa eteenpäin. Alkuvaiheessa maahanmuuttajan tuen ja ohjauksen tarve on suuri, koska kieli on vielä vieras. Suomalainen yhteiskuntajärjestelmä on hyvin erilainen verrattuna monien muiden maiden järjestelmiin ja myös se tuottaa vaikeuksia. Erilaiset kulttuuriset tavat, arvot ja käsitykset voivat varsinkin alkuvaiheessa saada aikaan väärinkäsityksiä.

[Maahanmuuttajainfo Mainio](#) (Tuomiokirkonkatu 12, 33100 Tampere, puh. 040 806 2526 ja 040 806 2527, sähköposti: [maahanmuuttajainfo\(at\)tampere.fi](mailto:maahanmuuttajainfo(at)tampere.fi)) antaa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvelee 16 eri kielellä. Kaikki neuvojat palvelevat asiakkaita myös suomeksi. Palvelu on maksutonta ja avointa kaikille taustasta ja maahantulostyystä riippumatta. Neuvonta toimii ilman ajanvarausta. Kunta / sote- palveluntuottaja voivat hankkia ostopalveluna omakielistä neuvontaa, jolloin omakielinen neuvoja tulee kuntaan kertomaan asiakkaan omalla kielellä valtion ja kunnan palveluista, maahanmuuttoprosessista ja kotoutumisesta tai lähtee mukaan

esimerkiksi eri virastoihin.

1.3. Kielipalvelujen järjestäminen

Kielipalveluilla tarkoitetaan käännös- ja tulkkipalveluja. Kotoutumista edistävissä laissa (1386/2010) sekä hallintolaissa (434/2003) säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisesta säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. **Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.**

Hallintolain 13 §:ssä säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muulta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tulkin varaa se työntekijä, joka tulkkia tarvitsee. Tilaajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää että tulkki on ammatillinen ja pätevä. **Siksi on aina käytettävä ammattitulkia viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa.** Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin verrattuna.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat alueelliset tulkkikeskukset. Pirkanmaan alueella tulkkiauspalveluja tarjoaa [Pirkanmaan tulkkikeskus](#). Tulkkiauspalvelujen saatavuutta sekä huomattaviakin säästöjä voidaan saavuttaa käyttämällä etä- ja puhelintulkkiausta. Kaikissa tulkkikeskuksissa on mahdollisuus sekä puhelin-että videotulkkaukseen. Puhelintulkkiaus onnistuu parhaiten hyvälaatuisella kaiutinpuhelimella. Muita hyödyllisiä ohjeita tulkin tilaamisesta ja käytöstä saa esimerkiksi [Pirkanmaan Tulkkikeskuksen esitteestä](#), joka ovat tämä ohjelman liitteessä 1.

Jokainen hallintokunta vastaa itse tulkkiauskustannuksista niiden maahanmuuttajien osalta, joiden kohdalla kunta ei saa valtiolta korvausta pakolaisaseman perusteella. **Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka.** Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan kuuden kuukauden ajalta.

1.4. Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Kotoutumista edistävän lain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. **Alkukartoituksen järjestäjä ohjaa asiakkaan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita.**

Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Parhaimmillaan alkukartoitus on vuorovaikutteinen tapahtuma, jonka avulla maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista heti Suomeen muuton alkuvaiheessa alkuhaastattelun aikana. Alkukartoitukseen perustuen arvioidaan tarve maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Tähän vaikuttavat henkilön tarve kotoutumiskoulutukseen, omaehtoiseen opiskeluun, ym. kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin.

Kunnan sosiaalipalvelut käynnistävät alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on sosiaalitoimen asiakas ja saa muuta taloudellista tukea kuin tilapäistä toimeentulotukea. Alkukartoitus voidaan tehdä myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan (työssä käyvät, kotiäidit, opiskelijat, eläkeläiset, tms.). Kunnat laskuttavat Pirkanmaan ELY-keskukselta 700 euroa kutakin kunnan tekemää alkukartoitusta kohti. Kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta järjestänyt ainakin alkuhaastattelun. Kunnan sosiaalitoimi voi harkintansa mukaan päättää tehdä alkukartoitus sosiaalitoimen omana työnä vai ostopalveluna esim. Sasky, Mainio.

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön työnhakija. Alkukartoitus ja ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan useimmiten samalla kertaa. Kutsu kartoitukseen ja suunnitelmaan lähetetään kahden kuukauden kuluessa TE-asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Käytännössä TE-toimisto pyrkii lähettämään ajanvarauskutsun noin kahden viikon kuluessa rekisteröitymisestä TE-toimiston asiakkaaksi (tulkkutilanteesta riippuen). Rekisteröityminen työttömäksi työnhakijaksi tapahtuu verkossa. Mikäli se ei ole mahdollista, voi rekisteröityä käymällä lähimmässä TE-palvelussa, jossa asiakas täyttää ilmoittautumislomakkeen ja liittää mukaan kopion oleskeluluvasta ja passista. Pirkanmaan TE-toimistossa alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat laaditaan Tampereen toimipaikassa (Pellavatehtaankatu 25). Asiakstapaamiseen kutsutaan tarpeen mukaan sosiaalityöntekijä ja tulkki.

Alkukartoituksessa selvitetään seuraavia työllistymiseen, opiskeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia:

- luku- ja kirjoitustaito
- suomen kielen taito
- opiskelutaidot ja -valmiudet
- aikaisempi koulutus ja työkokemus
- erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- omat työllistymis- ja koulutustoiveet
- elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkukartoituksen yhteydessä TE-toimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Pirkanmaan TE-toimisto tekee kotoutumissuunnitelman henkilölle, joka on työtön työnhakija. Sosiaalitoimi laatii kotoutumissuunnitelman maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea.

Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisen tueksi. Kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös maahanmuuttajalle, jonka on alkukartoituksen perusteella arvioitu tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi, kuten opiskelijalle, työssä olevalle tai kotona lapsiaan hoitavalle henkilölle.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä ja se laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotouttamissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta.

Kotoutumissuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Suunnitelmaa tarkistetaan esimerkiksi kurssin tai harjoittelujakson päättyessä ja vähintään kerran vuodessa.

1.5. Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta sitä voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Työvoimakoulutuksena toteutettavat kotoutumiskoulutukset hankitaan julkisella tarjouskilpailulla. Vuonna 2016 toteuttajia ovat Tredu, TAKK, Onnenkieli Oy ja Spring House Oy. 2017 vuoden loppuun saakka luku- ja kirjoitustaidon koulutus on TE-toimiston järjestämisvastuulla (TEM). Vuoden 2018 alusta luku- ja kirjoitustaidon koulutus sekä aikuisten perusopetus siirtyvät OKM:n järjestämisvastuulle.

Ennen kotoutumiskoulutukseen ohjaamista TE-toimisto selvittää asiakkaan opiskeluvälmiudet lähettämällä asiakkaan suomen kielen lähtötason arviointiin. Lähtötason arviointi toteutetaan ulkopuolelta ostettuna palveluna ja testaaja hyödyntää valtakunnallista aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon testaukseen kehitettyä yhtenäistä toimintamallia (Testipiste).

Omaehtoisista suomen kielen koulutuksista löytyy tietoa www.finnishcourses.fi- sivuilta.

1.6. Taloudellinen tuki kotoutumisaikana

Asiakas saa kotoutumisaikana normaalia työttömyysetuutta, jos etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset täyttyvät. Palvelujen, kuten kotoutumiskoulutuksen aikana on mahdollisuus saada lisäksi verotonta kulukorvausta 9€/päivä sekä palvelun sisältyessä kotoutumissuunnitelmaan, mahdollista korotusosaa. Etuudet maksaa Kela tai joissain tapauksissa työttömyyskassat.

Kaavio 1.

Lähde: TEM/ELY-keskus

2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa. On huomattava, että suomalainen yhteiskunta on monitulkintaisempi kuin aikaisemmin. Nimeltään, ulkonäöltään tai pukeutumiseltaan ns. tavallisesta suomalaisesta eroava lapsi tai nuori ei välttämättä ole maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Lapsi voi olla syntynyt Suomessa, hänellä voi olla kaksikulttuuriset, maahanmuuttajataustaiset tai adoptiovanhemmat, jne. Jokainen lapsi ja nuori tulisi kohdata yksilönä eikä olettaa, että monikulttuurinen tai –kielinen tausta automaattisesti merkitsee hänen ohjaamistaan erityiseen maahanmuuttajaryhmään. Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä. Opettajan vastuulla on tunnistaa ja puuttua myös rasismiin.

2.1. Neuvolat

Kolmostien Terveys Oy tuottaa perheneuvolapalvelut (sekä psykologi että sosiaalityöntekijä) Kihniössä.

Neuvolassa maahanmuuttajaperheisiin sovelletaan normaalia tarkastuksista saatua ohjeistusta huomioiden kulttuurinen tausta. Neuvolassa käytetään ensisijaisesti puhelintulkkauksia, jos kumpikaan vanhemmista ei puhu riittävän hyvin kieltä, jota neuvolassa ymmärretään. On taattava, että perhe voi kommunikoida ymmärtämällään kielellä.

Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu voi viedä keskimääräistä enemmän aikaa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin etukäteen, ja vastaanotolle varataan kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan verrattuna aina kun se on mahdollista. Vastaanotolla toteutetaan ikäkausitarkastuksia valtakunnallisen ohjelman mukaisesti. Rokotusohjelma tarkistetaan. Terveysneuvonnassa ja kasvatusohjannassa huomioidaan kulttuuriset erot. Neuvolakäynnillä huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat lapset ja perheet. Tarvittaessa heille tarjotaan tihennettyjä vastaanottokäyntejä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja tarvittaessa lastensuojelun kanssa on erityisen tärkeää maahanmuuttajalasten kohdalla.

Haasteena on kotona olevien puolisoitten tavoittaminen sekä sitouttaminen käyttämään neuvolan palveluita. Maahanmuuttajalapset tarvitsevat nykyistä enemmän tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Vanhemmat tarvitsevat kasvatus- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Koulujen lisäksi neuvolat ovat keskeisiä palvelupaikkoja, joissa vanhemmat ja lapset voivat saada tietoa ja tukea. Henkilökunnan osaamista lisätään, jotta he osaavat tarvittaessa tunnistaa merkit myös mahdollisesta perheväkivallasta. Tarvittaessa puolisot tavataan erillään. Tulkin ammattimaisuus ja asiantuntevuus ovat ehdottoman tärkeitä luottamuksen saavuttamiseksi. Lasta tai sukulaista ei koskaan käytetä tulkkina.

2.2. Varhaiskasvatus

Kihniön kunnassa toimi syksyllä 2015 kolme ryhmäperhepäiväkotia sekä kaksi kotona toimivaa perhepäivähoitajaa. Lisäksi Parkanosta ostetaan kiertävän erityislastentarhanopettajan palveluja, joka voi tukea myös monikulttuurisia lapsia päivähoidossa ja esiopetuksessa. Ryhmäperhepäivähoito ollaan vuoden 2016 aikana muuttamassa pääosin päiväkodiksi. Varhaiskasvatuksen lomakkeet käännetään tarpeen vaatiessa kuntien yhteistyönä ainakin englanniksi ja mahdollisesti arabiaksi, farsiksi ja dariksi. Vanhempien kanssa tehdään läheisesti yhteistyötä. Henkilökunnan monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta voidaan jatkossa laatia käsikirja.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten yleisiä tavoitteita päivähoidossa ovat lapsen sopeutuminen päivähoitoon, lapsen oman identiteetin tukeminen sekä kouluvalmiuksien saavuttaminen. Toiminnassa on tärkeää myös sekä suomen kielen että lapsen oman äidinkielen säilyttäminen. Vanhempia kannustetaan ja rohkaistaan huolehtimaan lapsen oman äidinkielen kehittämisestä ja oman kulttuurisen perinteen

välittymisestä lapselle. Varhaiskasvatuksessa käytetään tarpeen mukaan korvaavia kommunikaatiomuotoja kuten kuvia.

Päivähoito on monelle maahan muuttaneelle kuntalaiselle ensi kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan. Päiväkodilla onkin tärkeä rooli tukea koko perheen kotoutumista opastamalla mahdollisuuksien mukaan kunnan palveluihin ja suomalaiseen kulttuuriin. Lapsen tulee saada kokea olevansa hyväksytty ja häneen sekä hänen kulttuuriinsa suhtaudutaan myönteisesti huomioiden mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi perheen uskonnolliset erityispiirteet. Varhaiskasvatuksen ilmapiiriin tulisi olla avoin ja turvallinen keskustelulle sekä erilaisuuden hyväksymiselle. Tavoitteena varhaiskasvatuksessa on, että lapsen suomen kielen oppimista edistetään. Oppiminen tapahtuu pääsääntöisesti päivähoidon arkitilanteissa, tarvittaessa kiertävää erityislastentarhaopettajaa konsultoiden.

2.3. Esiopetus

Lapsella on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta. Ilmaista esikoulua käydään neljänä päivänä viikossa, noin 19 tuntia viikossa.

Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä. Kevään oppilaanhuoltopalaverissa mietitään yhdessä vanhempien ja koulun kanssa lapselle sopiva luokka- ja koulusijoitus. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetuksessakin. [Eka-peliä maahanmuuttajalapsille](#) voi myös hyödyntää.

2.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus

Valmistavaa opetusta annetaan 6-17-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Valmistavalla luokalla opiskellaan pääosin yhden lukuvuoden ajan, jonka jälkeen oppilas siirtyy omaan lähikouluunsa. Kihniössä on aloittanut maahanmuuttajaoppilaiden valmistava luokka marraskuussa 2015. S2-kielen opetus aloitetaan syksyllä 2016.

Valmistavaa opetusta on mahdollista järjestää yhdellekin oppilaalle. Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan oppilaskohtaisella valtionosuudella. Opetuksen järjestäjälle maksetaan perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa kaksinkertaisena ilman kunnan rahoitusosuutta, jos valmistava opetus on jatkunut vähintään 8 kuukautta ja puolet siitä, jos valmistava opetusta on annettu 4 – 8 kuukautta.

Perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja muuhun elämään. Maahanmuuttajaoppilaat käyvät koulua asuinalueellaan ikätasoaan vastaavalla luokka-asteella. **Maahanmuuttajaoppilaiden opetus ja vastuu heidän kielenoppimisestaan kuuluu jokaiselle opettajalle, ei vain yksittäisille S2-opettajille tai erityisopettajille.** Kodin ja koulun yhteistyö erityisesti alkuvaiheessa vaatii panostusta. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tietoa koulujärjestelmästä, perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista, mutta eri näkökulmasta kuin suomalaiset oppilaat ja vanhemmat, joille koulumaailma on jo tuttu. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen koulumaailmaan.

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja –nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa. Myös kerhotoimintaa ja kuraattoripalveluja hyödynnetään. Koulun on puututtava kaikkiin rasismiin muotoihin, esim. kiusaamiseen,

syryntään, ryhmästä poissulkemiseen, haukkumiseen ja nimittelyyn. Koulu pitää esillä monikulttuurisuutta ja edistää kansainvälisyyttä mm. kansainvälisyyskasvatuksella, rasismien vastaisen viikon tempauksilla jne.

Suomi toisena kielenä (S2)-opetus on perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvää opetusta. S2 on tarkoitettu kaikille niille oppilaille, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasoinen kielen kaikilla osa-alueilla. S2-opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettynä, erillisinä S2-tunteina tai tukiopetuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan suomi äidinkielenä -oppimäärän sijasta.

2.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkieli on tarkoitettu esikoulua, peruskoulua ja lukiota käyville maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat opetuskieltä äidinkielenään tai kotikielenään. Oman äidinkielen opiskelun merkitys on laajasti tutkimuksin todennettu. Omakielisen avun tarve on suuri varsinkin silloin, kun suomen kielen taito on vielä heikko. Kokemuksien ja myös kielitieteellisen tutkimuksen valossa oman äidinkielen puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen tukee sekä lapsen että aikuisen vieraan kielen oppimista. Kihniössä oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lähi- tai etäopetuksena. Lähikuntien välillä tarkistetaan mahdollisuus yhteisten opetusryhmien muodostamiseen

Koulutuksen järjestäjä voi hakea vuosittain erillistä valtionavustusta Opetushallitukselta oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Syksyllä 2014 oman äidinkielen opetuksen ryhmässä on opetuksen alkaessa oltava vähintään neljä oppilasta. Opetusta on enintään kaksi viikkotuntia.

Kihniössä järjestetään elämäntiedon opetusta. Vähemmistöuskontojen opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella. Oman äidinkielen ja uskonnon etäopetuksesta voi tiedustella lisää suunnittelija Katja Simoselta (puh. 050 550 6704, sähköposti katja.simonen@tampere.fi).

2.6. Toisen asteen koulutus

Parkanossa on lukio. Vuoden 2014 alusta on ollut mahdollista myös lukion valmistava opetus, jonka järjestäminen arvioidaan toistaiseksi tapauskohtaisesti, tarvittaessa alueellisia palveluita käyttäen esimerkiksi Tampereella.

Alueella toimivat koulutuskuntayhtymät ovat Sasky (toimipisteitä ympäri Pirkanmaata), Sataedu (toimipisteitä ympäri Satakuntaa, lähin Kankaanpäässä) sekä Sedu (toimipisteitä ympäri pohjanmaata, lähin Seinäjoella).

0-6 -vuotiaat

Varhaiskasvatus

Esiopetus

Perusopetus

Oppimissuunnitelma
 -suunnitelma oppilaan tuen järjestämisestä ja etenemisestä oppimisessa
 -koordinoijana huokanopettaja tai huokausvalvoja
 -valmistavasta opetuksesta tulevien opinto-ohjelmaa korvaa pedagogisen arvioinnin

Normaalit tukitoimet
 -Yleinen, tehostettu tai erityinen tuki
 -Eriytisopetus
 -Tukiopetus
 -Oppilashuolto
 -Konsultoiva opettaja (oma äidinkieli/S2)
 -Läkykerhot

Jatkoon ohjaus
 Ammatinvalinnan ohjaus yhteistyössä 2. asteen opot, työ- ja elinkeinotoimisto jne.

Luokat 1-9

Valmistava opetus 7-17v. maahanmuuttajaoppilaille

S2-opetus

Oman äidinkielen opetus

Oman uskonnon opetus

Nivelvaiheen lisäopetus (10. lk)

Päätötodistus

2. asteen koulutus

Ammatilliset opinnot

Lukio

Aikuiskoulutus

Oppivelvollisuusajan ylittäneet

Aikuisten perusopetus (17 v. täyttäneille)
 mahdollisuus suorittaa perusopetuksen opinnot Tampereen aikuiskoulutuksessa

Ammatilliseen koulutukseen valmistava opetus

1) muorten ohjaava koulutus suomen kielen taidottomille Tiedussa tai Sataedussa

2) valmistava opetus Tiedussa tai Sataedussa

Päätötodistus

Ammatilliset opinnot

Aikuiskoulutus

Nuorisopalvelujen kaikki toiminta on avointa myös maahanmuuttajalapsille ja -nuorille. Haasteena on madaltaa heidän kynnystään tulla mukaan toimintaan. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä koulujen kanssa esimerkiksi järjestämällä yhteisiä vanhempainiltoja, jolloin vanhemmat voivat tulla tutustumaan nuorisotiloihin ja niiden toimintaan opinto-ohjaajan tai koulukuraattorin kanssa. Nuorille puolestaan pyritään järjestämään käytännönläheistä toimintaa (pelit, leikit, tms.), jolloin ryhmään pääseminen helpottuu. Vuoropuhelulle sekä vanhempien että nuorten kanssa on varattava riittävästi aikaa. Vapaa-aikatoiminnan tavoitteena laajemmin on edistää maahanmuuttajalasten ja -nuorten kotoutumista sekä lisätä suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Liikunnan avulla kotouttamiseen on haettu ka saatu hankeavustusta Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastosta.

15

3. AIKUISTEN PALVELUT

3.1. Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito. Maahanmuuttajien työttömyysaste on keskimäärin yli kaksinkertainen kantaväestöön verrattuna. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan maahanmuuttajien työttömyys tulee puolittaa. Se ei tapahdu ilman erityisiä toimenpiteitä ja uusia näkökulmia.

Maahanmuuttajien työttömyyden hoitoa ja työllistämistä on paljon argumentoitu työvoiman tarjontalähtöisesti. Tulevaisuudessa tehokkaampaa olisi valita fokuksiksi työvoiman kysyntä, johon työorganisaatioiden rekrytoinnit pohjautuvat. Rekrytoinnissa on asetettu ydinosaamisen osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät kussakin rekrytointitilanteessa. Sellaisissa tapauksissa, joissa työorganisaatio tarvitsee etenkin kielitaitoa, toisen maan kulttuurin tai toimintaympäristön tuntemusta, kontakteja vientimaihin, uudenlaista osaamista, asiakaspalvelun erityistaitoja, hyvää motivaatiota jne. saattaa olla hyvinkin perusteltua katsoa rekrytoinnissa erityisen tarkkaan maahanmuuttajan osaamisprofiilia.

Alueen tasolla tässä on oiva kenttä Yritys-Suomen kumppaneille nostaa vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa esille maahanmuuttajien rekrytointikäytännöt ja erityisosaamiset. Sadoilla yrityskäynneillä on mahdollista rakentaa yritysten kanssa rekrytointeihin osaamisprofiilia ja kytkeä se myös maahanmuuttajien työllistämiseen. Etenkin toimintaansa voimakkaasti kehittävät yritykset ovat fokuksessa tässä asiassa ja tarjoavat Yritys-Suomen toimijoille mahdollisuuden tukea esimerkiksi kansainvälistyviä yrityksiä. Yritys-Suomen toimijoiden edustus tulisi myös saada mukaan kotouttamisohjelmatyöhön jatkossa vahvasti mukaan.

3.2. Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus

TE-palveluissa kotoutumislaki tarkoittaa käytännössä maahanmuuttaja-asiakkaan kielitaidon, työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen kasvun tukemista työvoimapolitiisin toimenpitein. TE-toimisto työskentelee paitsi asiakastasolla, myös muutoin kotoutumisen edistämiseksi yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen, kouluttajien ja muiden tahojen kanssa luoden yleisiä edellytyksiä yksilöllisen kotoutumisprosessin menestyksekkään lopputuloksen mahdollistamiseksi. Tiiviillä verkostotyöllä mm. Yritys-Suomi -kumppanien kanssa voidaan konkreettisesti edistää yritysten osaamistarpeiden tyydyttämistä kotoutuneiden maahanmuuttajien työpanoksella. Kotoutumisprosessi onkin nähtävä vahvasti kaikkien yhteiskuntalohkojen konkreettisena yhteistyönä ja kuntatasolla sillä on kytkennät myös elinkeino-, koulutus- ja osaamisasioihin.

Maahanmuuttajille, jotka ovat työttömiä työnhakijoita, tehdään alkukartoitus sekä kotoutumissuunnitelma (ks. luku 1.4). Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon (B1.1/ Kielten lähtötasojen kuvaus).

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan

kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi riittävän osallistujamäärän ja tarpeen mukaan sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun. Vuonna 2013 käynnistyi ensimmäinen kotoutumiskoulutus verkkomuotoisena. Kokemukset ovat hyvät ja tätä opiskelumuotoa toteutetaan tarvittaessa myös jatkossa.

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus kotoutumistukena maksettavaan työmarkkinatukeen, jos maahanmuuttajalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja jos TE-toimisto arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä, tai opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa. Maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä edistävän omaehtoisen opiskelun tukeminen kotoutumistuella edellyttää, että kyse on suomen tai ruotsin kielen opiskelusta taikka opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Kotoutumistuella voidaan tarvittaessa tukea myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua. Tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- taikka muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavan omaehtoisen opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista.

TE-toimisto käyttää Pirkanmaalla kotoutumiskoulutukseen ohjaamisessa Koulutusporttia. Koulutusportista löytyvät kotoutumiskoulutukset, kotoutujat ja sieltä voidaan myös hoitaa koulutuksen aikaisia käytännön asiakas- ja koulutustietoihin liittyviä asioita. Koulutusporttia käytetään sekä alkukartoituksessa että kotoutumispalveluissa.

Kotoutumisvaiheen päätyttyä työttömien maahanmuuttajien palvelusta vastaavat TE-toimiston palvelulinjat. Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella eli siten että maahanmuuttajien palvelut tuotetaan samoilla periaatteilla kuin kotosuomalaisienkin palvelut. Maahanmuuttajuus voi vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, mutta ei yksinomaan määrittele tarjottavia palveluita vaan palvelutarpeet määrittävät pääosin samojen tarpeiden pohjalta kuin kantasuomalaisillakin.

Kotoutujalla on, samoin kuin kantaväestöönkin kuuluvilla velvollisuus osallistua toimenpiteisiin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa. Pirkanmaan TE-toimiston aloitettua toimintansa 1.1.2013 tuotetaan kaikki TE-palvelut maakunnassa saman sisältöisinä ja samoilla periaatteilla.

Yksi vaihtoehto kotoutujalle on työpaja, joka voi tarjota työttömille mahdollisuuden kuntouttavaan työtoimintaan kunkin yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Pajalla annetaan neuvontaa ja ohjausta työelämään sekä koulutukseen liittyvissä asioissa. Lisäksi työpaja toimii kuntouttavan työtoiminnan yksikkönä. Palveluun sisältyy työ-, yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä palveluohjausta. Toiminnan tavoitteena on tukea kokonaisvaltaisesti asiakasta erilaisissa elämäntilanteissa sekä edistää kuntoutumista, työllistymistä ja ammatilliseen koulutukseen hakeutumista. Työvalmennus työpajalla tapahtuu pääasiassa yksityisten tilaamien töiden sekä yritysten alihankintatöiden parissa. Työpajatoimintaa voidaan suunnitella yhdessä Pirkanmaan TE-toimiston kanssa. Lähimmät toiminnassa olevat työpajat sijaitsevat Parkanossa ja Virroilla.

Kihniön kunnossa kuntouttavan työtoiminnan järjestää soten ulkoistuksen jälkeen vastuukunta eli Parkanon kaupunki. Kuntouttavasta työtoiminnan yksi vastuuhenkilö toimii Kihniön toimipisteen Kihniön kunnanvirastolla.

4. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA

4.1. Sosiaali- ja terveyspalvelut

Kihniön sosiaali- ja terveyspalveluista vastaa sote-ulkoistuksen jälkeen Parkanon kaupunki. Palveluntuottajana toimii 1.5.2015 alkaen (vähintään 2025 saakka) KolmostienTerveys Oy.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää. Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteesta käytetään tulkkia. Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Tulkkia tilatessa on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen merkitys. Tulkin lisäksi kommunikaation apuna voidaan käyttää muita keinoja, mm. kuvia (www.papunet.net). Eri infolehtisiä on jatkossa hyvä käännettää eri kielille. Kaikessa tulkkaustoiminnassa ensisijainen vaihtoehto on puhelintulkkaukset.

Perussosiaalitoimen tehtävänä on järjestää sosiaalitoimen palvelut tarvittaessa kaikille maahanmuuttajille. Virkamiesten keskeinen tehtävä on kotouttamislain mukaisesti osallistua työvoimaviranomaisten ja maahanmuuttajien kanssa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadintaan. Sosiaalitoimi pyrkii huomioimaan henkilön tarpeet ja resurssit kokonaisvaltaisesti. Työntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja ongelmiin keskustelemalla ja järjestämällä erilaisia palveluja. Tavoitteena on asiakkaan elämänhallinta ja omatoimisuus. Sosiaalitoimen työvälineinä ovat säännölliset yksilö- ja perhetapaamiset sekä yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat tulevat yleensä terveydenhuoltohenkilöstön asiakkaiksi vasta siinä vaiheessa kun he tarvitsevat terveyspalveluja. Tälle ryhmälle ei tehdä varsinaisia maahantulotarkastuksia, mutta erilaisten terveysongelmien ilmaantuessa terveydenhuoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveystilanne.

Tärkeää on myös huomioida, että rokotussuoja tällä ryhmällä saattaa olla puutteellinen. Lasten rokotukset hoidetaan kuntoon lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon toimesta, mutta aikuisten rokotukset pitäisi myös saada ajan tasalle. Terveystarkastuksissa on kartoitettava asiakkaan fyysinen ja psyykinen terveystilanne kokonaisvaltaisesti, jotta jatkoon toimenpiteet ja palveluntarpeet voidaan määrittää. Terveystarkastusten kautta asiakkaat ohjautuvat neuvolapalveluiden piiriin, joissa heitä motivoidaan palveluiden käyttöön.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa on hyvä huomioida vieraan kielen ja kulttuurin aiheuttamat vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vie monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvältäkin tuntuvat asiat pitää muistaa huomioida ja selvittää asiakkaalle. Tulkin käyttö saattaa olla tärkeää vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettävä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta.

Sosiaalitoimisto/ Kihniön toimipiste, Kihniöntie 46, 39820 Kihniö
Kihniön terveys- ja palvelukeskus, Kivinevantie 11-13, 39820 Kihniö
Parkanon kaupungin perusturvalautakunta, Parkanontie 37, 39700 Parkano

4.2. Asuminen

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. Suomen Pakolaisavun päättäneellä Kotilo-projektilla on mahdollisesti vieläkin kattavaa, vapaasti käytettävissä olevaa asumiseen liittyvä monikielistä materiaalia, joka sisältää mm. helppolukuisen Asumispakki-nimisen oppaan, jonka kuvat ja tekstit auttavat asumiseen liittyvien käytännön ongelmien ratkaisemisessa.

Muista asumiseen liittyvistä asioista voi tiedustella Kihniön kunnanvirastosta, osoite Kihniöntie 46 39820 Kihniö, puh. 03 44411.

4.3. Vapaa-aikatoimi

Kihniön kunta järjestää kulttuuri- ja muita tilaisuuksia eri ikäryhmille. Toiminta painottuu lapsille ja nuorille suunnattuihin tapahtumiin, jotka järjestetään useimmiten yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Kaikki kulttuuritapahtumat ja -tilaisuudet ovat avoimia kaikille. Internet on oleellinen keino etsiä kulttuuriin liittyviä tapahtumia ja tietoja sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Kihniön kunnan verkkosivujen tapahtumakalenterista löytyy tietoa oman paikkakunnan tapahtumista ja tilaisuuksista.

Kirjaston tehtävänä on antaa laadukkaita kirjasto- ja informaatiopalveluja tarjoamalla ajantasaista aineistoa ja ammattitaitoista tietopalvelua. Pääsääntöisesti kirjastopalvelut ovat maksuttomia. Kirjastossa on asiakkaiden käytössä maksuttomia asiakastyöasemia, joissa on internet-yhteys, tekstinkäsittelyohjelmia, skanneri ja tulostusmahdollisuus. Henkilökunta opastaa kirjaston käytössä ja tarvittaessa verkkoasioinnissa.

Pääkirjastoissa on lainattavissa vieraskielistä kaunokirjallisuutta sekä eri kielten kielikursseja. Pääkielenä on englanti. Lisäksi on jonkin verran viron-, ruotsin-, saksan- ja venäjänkielistä kirjallisuutta. Avuksi suomen kielen opiskeluun on lainattavissa erilaisia oppaita ja kielikursseja sekä selkokielistä kirjallisuutta. Kirjastoissa on myös laadukkaita elokuvia DVD-muodossa sekä musiikkia CD-levyinä ja nuotteina. Aineistoa, jota ei kirjastosta löydy, voidaan tilata kaukolainaksi muista kirjastoista.

PETÄJÄ-opisto tarjoaa opiskelijan kotipaikkaan, ikään, sukupuoleen ja koulutustaustaan katsomatta monipuolista koulutusta useilla eri aloilla, mm. kielissä, kuvataiteessa, kädentaidoissa, liikunnassa ja musiikissa.

Kihniössä on monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet, joista saa lisätietoa www.kihnio.fi sivuilta.

4.4. Kolmannen sektorin toimijat

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan vapaaehtoissektoria, joka on toimijana julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin rinnalla. Kolmas sektori käsittää järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat. Kolmannen sektorin toimijat järjestävät paikkakunnalla erilaisia toimintoja ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista. Kolmannen sektorin kotouttamistyö on usein ruohonjuuritason työtä, joka edistää maahanmuuttajien kotoutumista arkielämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa. Kolmannen sektorin toimijoita Kihniössä ovat mm. seuraavat:

Kihniön 4H-yhdistys, kihnio@4h.fi

Kihniön Urheilijat, www.kihnionurheilijat.com

MLL Kihniön yhdistys, www.mll.fi/paikallisyhdistykset/kihnio

Eläkeliiton Kihniön yhdistys, konstak@windowlive.com

Myös Kihniön seurakunnat ovat aktiivisia toimijoita:

Kihniön ev.lut seurakunta, kihniön.seurakunta@evl.fi

Kihniön vapaaseurakunta, www.kihnionvapaaseurakunta.net

Kihniön helluntaiseurakunta, www.kihnio.helluntaisrk.net

Yhteystiedot kaikista kihniöläisistä yhdistyksistä löytyvät osoitteesta <http://www.kihnio.fi/vapaa-aika-ja-harrastukset/kihniolaisia-yhdistyksiä>.

5. MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinotoimistolla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyä edustajalta. Lisätietoja laki 1386/2010 87 §.

5.1. Maistraatti

Kihniö kuuluu Sisä-Suomen maistraattiin ja lähin asiakaspalvelupiste on Tampereella (Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere). Asiakaspalvelu on avoinna maanantaisin ja tiistaisin klo 9-12 ja klo 13-16.

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus.

5.2. Poliisi

Kihniö kuuluu Sisä-Suomen poliisilaitokseen. Kihniötä lähin poliisiasema eli Virtain poliisiasema palvelee osoitteessa Pääskyntie 6, PL 22, 34801 Virrat.

Oleskelulupa-asiat ratkaistaan Tampereen pääpoliisiasemalla, mutta hakemuksia otetaan vastaan myös Virtain poliisiasemalla. Pirkanmaan poliisin lupapalvelu toimii ainoastaan ajanvarauksella Tampereen pääpoliisiasemalla. Muissa toimipaikoissa on pääsääntöisesti mahdollista päästä palveltavaksi myös ilman ajanvarausta. Tällöin on kuitenkin syytä varautua pitkään jonotukseen. EU-kansalaisen rekisteröinnit, pysyvä oleskeluoikeus sekä oleskelukortin ja pysyvän oleskelukortin myöntäminen EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen maan kansalainen, tehdään kaikilla poliisiasemilla.

Oleskelulupahakemukset tulee toimittaa oleskelupaikkakunnan poliisille henkilökohtaisesti. Tiettyjen ulkomaalaislupien osalta hakemus voidaan laittaa vireille myös sähköisen asiointipalvelun kautta. Sähköisen palvelun käyttämiseen tarvitaan verkkopankkitunnukset, joita kaikkien maahanmuuttajien ei ole mahdollista saada. Lupa pitää maksaa hakemusta jätettäessä. Myös sähköisen asiointipalvelun kautta vireille laitettu hakemus tulee maksaa, ennen kuin hakemus lähtee käsiteltäväksi. Sähköinen hakemus tulee vireille vasta kun hakija on käynyt poliisilaitoksella todistamassa henkilöllisyytensä ja esittämässä hakemukseen tarvittavien liitteiden alkuperäiset kappaleet. Tähän tilaisuuteen hänen tulee myös varata aika, www.poliisi.fi/ajanvaraus tai puhelimitse numerosta 0295 000, josta saa myös muuta neuvontaa.

Sähköisen hakemuksen johdosta asiointi poliisilaitoksella tulee tapahtua kuukauden sisällä, muutoin siihen tullaan tekemään hakijaa kuulematta kielteinen päätös. Tämän ohjeen hakija joutuu hyväksymään sähköistä hakemusta tehdessään. Poliisin myöntämiin ulkomaalaislupiin liittyvät kysymykset voi lähettää poliisilaitoksen virkasähköpostiin, kirjaamo.pirkanmaa@poliisi.fi.

Poliisi voi myöntää ulkomaalaisille ulkomaalaisten henkilökortteja. Niillä ei voi matkustaa Suomen ulkopuolelle, koska ne eivät ole matkustusasiakirjoja. Niitä tarvitaan kuitenkin pankissa verkkopankkitunnuksien saamiseksi. Lisäksi poliisi voi hakemuksesta vaihtaa EU- ja ETA-valtioissa annetun ajokortin vastaavaan suomalaiseen ajokorttiin.

5.3. Kansaneläkelaitos, Kela

Kelan Parkanon toimipiste palvelee osoitteessa Parkanontie 33, 39700 Parkano. Toimipiste on auki tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin klo 9.00-15.00 (lounastauko klo 12-13). Kelan Virtain toimisto on osoitteessa Virtaintie 40, 34800 Virrat. Toimisto on avoinna maanantaisin ja tiistaisin klo 9.00-16.00 (lounastauko klo 12-13).

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääsääntöisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien on haettava Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan asiointipalvelussa tai [lomakkeella Y 77](#). Suomen sosiaaliturvaan kuuluville annetaan kirjallinen päätös asiasta. Myös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen voi tarkistaa Kelan asiointipalvelusta.

Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen vain tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tietyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

Henkilöllä ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan, jos hän saa EU-lainsäädännön tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella etuuksia jostakin toisesta maasta tai kuuluu muuten jonkin toisen maan sosiaaliturvan piiriin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä lähetetyt rajatyöntekijät, jotka muuttavat Suomeen tai jotka asuvat Suomessa, mutta työskentelevät toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä vieraan valtion tai valtioiden välisen järjestön palveluksessa olevat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä.

Jos muuttaa Suomeen tilapäisesti toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

5.4. ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

1. kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
2. kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämiseksi;
3. työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämiseksi;
4. työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutuskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
5. kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
6. ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;
7. hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
8. muut sille kotoutumista edistävissä laissa erikseen säädetyt tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä viranomaisten yhteistyöryhmä. Viranomaisverkosto mm. päivittää ohjeet EU-kansalaisten sekä EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien viranomaisasioiden hoidosta Pirkanmaalla.

6. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Toimijoita

- **Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO** www.oikeusministerio.fi/fi/index/ministerio/neuvottelu-jalautakunnat/etnistensuhteidenneuvottelukunta.html
- **Kansaneläkelaitos** www.kela.fi
- **Kidutettujen kuntoutuskeskus** www.hdl.fi/fi/palvelut/kidutettujen-kuntoutus
- **Kotouttamisen osaamiskeskus** www.kotouttaminen.fi
- **Maahanmuuttovirasto** www.migri.fi (kansalaisuusasiat, oleskelulupa, työlupa, pakolais- ja turvapaikka-asiat)
- **Maistraatti** www.maistraatti.fi (rekisteröinti, henkilötunnus, avioliitto)
- **Naapuruussovittelun keskus** www.naapuruussovittelu.fi/
- **Poliisi** www.poliisi.fi (oleskelulupa, työlupa, turvapaikka-asiat, kansalaisuus)
- **Sisäasiainministeriö** www.intermin.fi/fi/maahanmuutto
- **Siirtolaisuusinstituutti** www.migrationinstitute.fi/
- **Suomen Pakolaisapu** www.pakolaisapu.fi/
- **Suomen Pakolaisneuvonta** www.pakolaisneuvonta.fi/
- **Suomen Punainen Risti** www.punainenristi.fi (työtä pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien kanssa sekä kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämiseksi)
- **Työ- ja elinkeinoministeriö** www.tem.fi/tyo/maahanmuuttajien_kotouttaminen
- **Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot)** www.te-palvelut.fi (työlupa, työnvälitys ja muut työvoimapalvelut)
- **Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma** www.tukikeskushilma.fi/
- **Verotoimistot** www.vero.fi (verotusasiat, tilapäisesti maassa oleskelevien rekisteröinti)
- **Väestöliitto: Monikulttuurisuus** www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/

Palveluita

- **Enter Finland** – Sähköinen oleskelulupa-, EU-rekisteröinti-, ja kansalaisuushakemuspalvelu <https://enterfinland.fi/eServices>
- **Finnish Courses** - suomen kielen kurssihakupalvelu www.finnishcourses.fi
- **In To Finland** www.kela.fi/web/en/in-to-service-point-for-those-coming-to-work-in-finland (Kelan ja Verohallinnon palvelupiste Suomeen tuleville työntekijöille)
- **Infopankki** – Tietoa Suomesta 12 eri kielellä www.infopankki.fi
- **Maahanmuuttajaninfo Mainio** <http://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalinen-tuki-ja-toimeentulo/maahanmuuttajat/mainio.html> (omakielistä neuvontaa ja palveluohjausta)
- **Pirkanmaan tulkikeskus** www.tampere.fi/tulkikeskus
- **Psykiatrian poliklinikka maahanmuuttajille** <http://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/mielenterveys/maahanmuuttajat.html>
- **This is Finland** – Tietoa Suomesta <http://finland.fi/>

Materiaalia

Yleistä

- Maahanmuuttosananstoa (Euroopan muuttoliikeverkosto & Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö) http://www.emn.fi/files/1345/210216_EMN-Maahanmuutto-Fin.pdf
- Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013 www.tem.fi/files/37758/TEMrap_38_2013_web_23102013.pdf
- Kun kulttuurit tulevat tiskille – opas kulttuurien väliseen osaamiseen asiakaspalvelussa (ELY-keskus) www.doria.fi/bitstream/handle/10024/90866/Opas_4_2013.pdf?sequence=2
- Laki kotoutumisen edistämisestä www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386?
- Maahanmuuttajabarometri 2012 www.tem.fi/files/35826/Maahanmuuttajabarometri2012_11_2013.pdf
- Maahanmuuton yleisesite (Sisäministeriö) http://issuu.com/sisaministerio/docs/d_sismin_esitea5_suomi_maahanmuutto

Alkuvaiheen palvelut

- Perustietoa Suomesta –esite www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa_suomesta
- Selkokielinen opas Muutto Suomeen tai Suomesta ulkomaille (KELA) http://www.kela.fi/documents/10180/578772/Muutto_Suomeen_ja_Suomesta2013.pdf/591b5175-2df6-4ce7-a5e6-1f3e6d1cd63e
- Oikeilla neuvoilla oikeaan paikkaan – Suosituksia ja hyviä käytäntöjä maahanmuuttajien neuvonnan kehittämiseen (TEM) www.tem.fi/files/39024/Oikeilla_neuvoilla_oikeaan_paikkaan.pdf
- Alkukartoituksen avuksi – Esimerkkejä kotoutumislain mukaisen alkukartoituksen hyvistä käytännöistä (TEM) www.tem.fi/files/32187/TEMjul_11_2012.pdf
- Ulkomaalaisluvat (Poliisi) www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/4B83C91994DC6AF2C2256E8600405486?opendocument
- Ulkomaalaisen rekisteröinti (Väestörekisterikeskus) www.vrk.fi/default.aspx?id=179

Lapset, nuoret ja perheet

- Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä (2013): Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahanmuuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä <http://www.vaestoliitto.fi/?x27375=2798455>
- Eka-peli maahanmuuttajalapsille <http://www.lukimat.fi/lukeminen/materiaalit/ekapeli/ekapeli-maahanmuuttaja>
- Monikielinen lastensuojelun infisivusto maahanmuuttajille <http://www.lastensuojelu.info/fi/>
- Mikä perhe – perhe eri kulttuureissa (Väestöliitto) http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/483e262f9c7776bb1fc12f819eefcfeba/1408443750/application/pdf/3098673/MIK%C3%84PERHE_netikirja.pdf
- Kotoutumissuunnitelmien vaikutukset maahanmuuttajien lasten koulutusvalintoihin www.kotouttaminen.fi/files/43346/TEMjul_43_2015_web.pdf
- Opas koulutuksesta ja työelämästä monikulttuurisille nuorille samalleviivalle.fi/opas/
- Miten edistämme ohjauksella monikulttuurisen nuoren opiskelu- ja työkykyä? –opas (NuMat – hanke) www.ttl.fi/fi/muuttuva_tyoelama/maahanmuuttajat_ja_tyo/ohjeita_ja_ideoita/videoit_vinkkejä_oppilaitoksiin_tyopaikoille/Documents/Vinkkilista.pdf
- Nuorisotakuun arki ja politiikka www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/nuorisotakuun_arki_ja_politiikka.pdf

Terveys

- Pakaslahti & Huttunen (2010): Kulttuurit ja lääketiede <https://verkkokauppa.duodecim.fi/6311.html>
- Etnokids ja Nuorten kotoutumisen indikaattorit –hanke: Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten terveys- ja hyvinvointitutkimus http://www4.thl.fi/fi_FI/web/fi/hankesivu?id=22150
- Monikieliset esitteet ennaltaehkäisevä terveydenhuolto äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa <http://www.tampere.fi/perhejasosiaalipalvelut/maahanmuuttajat/terveyspalvelut/esitteet.html>
- Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi - Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa www.julkari.fi/handle/10024/90907
- Tietoa mielenterveyden häiriöistä eri kielillä www.tampere.fi/terveyspalvelut/mielenterveys/maahanmuuttajat/tiedotteet.html
- Maahanmuuttajien psyykkistä hyvinvointia ja mielenterveyttä edistävät tekijät ja palvelut www.kotouttaminen.fi/files/43286/TEMjul_40_2015_web_09062015.pdf
- Monikieliset terveystieteiden kyselykaavakkeet <http://tays.fi/default.aspx?contentid=23802&contentlan=1>

Humanitaarinen maahanmuutto

- Kiintiöpakolaisten vastaanotto – kokemuksia kotouttamisen järjestämisestä http://www.kotouttaminen.fi/files/38864/Kiintiöpakolaisten_vastaanotto_Kokemuksia_kotouttamisen_jarjestamisesta.pdf
- Pentikäinen (2005): Loputtomalla matkalla – Kertomuksia pakolaisuudesta

Työelämä

- **Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014**
http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/vyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf
- **Maahanmuuttajien työllistyminen – Taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut (TEM)**
www.tem.fi/files/38664/TEMjul_6_2014_web_10022014.pdf

Yhdenvertaisuus

- **Rastas, Huttunen & Löytty (2005): Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta**
- **Ei rasismille –hanke** www.eirasismille.fi/
- **Pelastakaa Lapset ry:n Rasisminvastainen materiaali** www.pelastakaalapset.fi/toiminta/rasisminvastainen-tyo/
- **R-sana – Kirja rasismista ja siihen puuttumisesta** pelastakaalapset-fi-bin.directo.fi/@Bin/fba855b5b5c3b95267bd9c035e604b39/1408443667/application/pdf/638074/R-sana%20kirja%20rasismista%20ja%20siihen%20puuttumisesta.pdf

LIITE 1: Pirkanmaan tulkkikeskuksen ohjeet tulkin tilauksesta ja käytöstä

YHTEYSTIEDOT

Tulkkivälitys 03 5657 7314
ma-to klo 8.00–15.45
pe klo 8.00–15.15

Käännösvälitys 03 5657 7200
Laskutus 03 5657 7200
Johtaja 050 550 4146
Suunnittelija 040 806 3161

Laskutusosoite:
Tampereen kaupunki
Hyvinvointipalvelut / Pirkanmaan tulkkikeskus
PL 41
33201 TAMPERE

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@tampere.fi

www.tampere.fi/tulkkikeskus

TAMPEREEN KAUPUNKI

Pirkanmaan tulkkikeskus
Kaupin sairaalan tilat
Parantolankatu 6 (5. krs)
33500 TAMPERE
Fax 03 5657 5290

6/2015

TAMPEREEN KAUPUNKI
HYVINVOINTIPALVELUT

Pirkanmaan tulkkikeskus Tulkkauksen- ja käännöspalvelut

Avopalvelut

PIRKANMAAN TULKIKESKUS

Pirkanmaan tulkikeskus tarjoaa tulkkaus- ja käännöspalveluja maahanmuuttajien kanssa tapahtuvaan asiakastyöhön silloin, kun viranomaisella ja asiakkaalla ei ole yhteistä kieltä.

Kielipalvelut on tarkoitettu ensisijaisesti Tampereen kaupungin sekä Tampereen lähikuntien viranomaisille. Tarjoamme palveluita myös muille tahoille. Kielivalikoimaamme kuuluu kymmeniä eri kieliä. Kysytyimpiä ovat: persia, arabia, venäjä, kurdi ja somali.

PALVELUT

Asioimistulkkaus tapahtuu joko paikan päällä tai etätulkkauksena puhelimen tai videotulkkauslaitteiden avulla.

Käännökset tehdään aikataulun mukaan, josta sovitaan käännösvälitystä hoitavan työntekijän kanssa.

Asiakaskoulutusta voi tilata seuraavista aiheista: tulkin tilaaminen, tulkin välityksellä toimiminen, tulkin rooli asioimistulkaustilanteessa, kulttuurierot ja kulttuurien välinen viestintä. Asiakaskoulutus räätälöidään tilaajan tarpeet huomioon ottaen.

TULKIN TILAAMINEN – TULKIN TILAA AINA VIRANOMAINEN

Tulkki kannattaa tilata aina, jos et tiedä varmasti, onko asiakkaan suomen kielen taito riittävä.

Tilaa tulkki hyvissä ajoin.

Huomaa, että tulkattava asiakaskäynti vie enemmän aikaa normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna.

Mikäli varattu aika muuttuu tai peruuntuu, ilmoita siitä heti tulkkivälitykseen. Jos peruutus tehdään edellisenä päivänä klo 15.00 jälkeen tai samana päivänä, tulkkaus laskutetaan.

Tulkit eivät ota varauksia paikan päällä tai puhelimitse.

Tulkki ei voi tulkata asioimistilanteessa, johon osallistuvat esimerkiksi hänen lähisukulaisansa tai ystävänsä.

ILMOITA TULKKIVÄLITTÄJÄLLE:

- tulkkuskieli (mahdollisesti murre)
- tulkkuspäivä
- tulkkauksen alkamis- ja päättymisaika
- tarvitaanko tulkkiksi mies vai nainen
- tulkin kanssa työskentelevän viranomaisen nimi ja puhelinnumero
- maahanmuuttaja-asiakkaan nimi
- tulkkuspaikka ja tarkat osoitetiedot
- varaajan nimi ja puhelinnumero
- laskutusosoite, mikäli se on eri kuin tulkkusosoite
- tulkkauksen aihe (toimita mahdollinen etukäteismateriaali)

ASIOIMINEN TULKIN KANSSA

Kohdista puheesi asiakkaalle (älä tulkkille) ja katso asiakasta kohti. Puhu mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Vältä ammattislangia.

Anna tulkkille aikaa tulkata puheesi.

Kerro ja hoida itse tulkin välityksellä kaikki asiat, jotka haluat asiakkaasi saavan tietää (esim. lomakkeiden täyttäminen, reseptien selittäminen). Tulkki tulkkaa kaiken, mitä sanotaan. Hän ei lisää mitään eikä jätä mitään pois.

Pidä kiinni sovitusta aikataulusta, koska tulkki on paikalla vain varatun ajan. Jos yhtäjaksoinen tulkkaus kestää monta tuntia, on muistettava pitää taukoja.

Käytä tulkkina vain ammattitulkkia, älä asiakkaasi sukulaista, tuttavaa eikä koskaan lasta.

Otamme mielellämme vastaan palautetta sähköpostitse tulkkeskus@tampere.fi